

UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU RACIBORSKIEGO

z dnia ..... 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim
na lata 2019 – 2025.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 995 ze zm.) w związku z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511 ze zm.), po zasięgnięciu wymaganej prawem opinii

RADA POWIATU RACIBORSKIEGO
uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim na lata 2019 – 2025, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z regulacją art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy między innymi opracowanie i realizacja programu pomocy osobom niepełnosprawnym.

Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim na lata 2019 – 2025 jest częściową kontynuacją programów z lat 2001 – 2005, 2006 – 2012 oraz 2012 – 2018 skupioną na działaniach, na które Powiat ma realny wpływ, jest ich realizatorem lub może być ich inicjatorem i kreatorem.

Program definiuje również potrzeby Powiatu w zakresie instytucjonalnych form pomocy osobom niepełnosprawnym, lecz ze względu na wysokie koszty ich uruchomienia i funkcjonowania realizację tych przedsięwzięć nie precyzuje w czasie.

Zgodnie z regulacją art. 44b ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Program *pozytywnie/negatywnie* zaopiniowała Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, podejmując uchwałę nr ..... z dnia .....

Wobec powyższego w tym stanie prawnym i faktycznym, podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

POWIAT RACIBORSKI

PROGRAM POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM W POWIECIE RACIBORSKIM NA LATA 2019 – 2025

Miasto Racibórz

Miasto i Gmina
Kuźnia Raciborska

Miasto i Gmina
Krzanowice

Gmina Kornowac

Gmina
Krzyżanowice

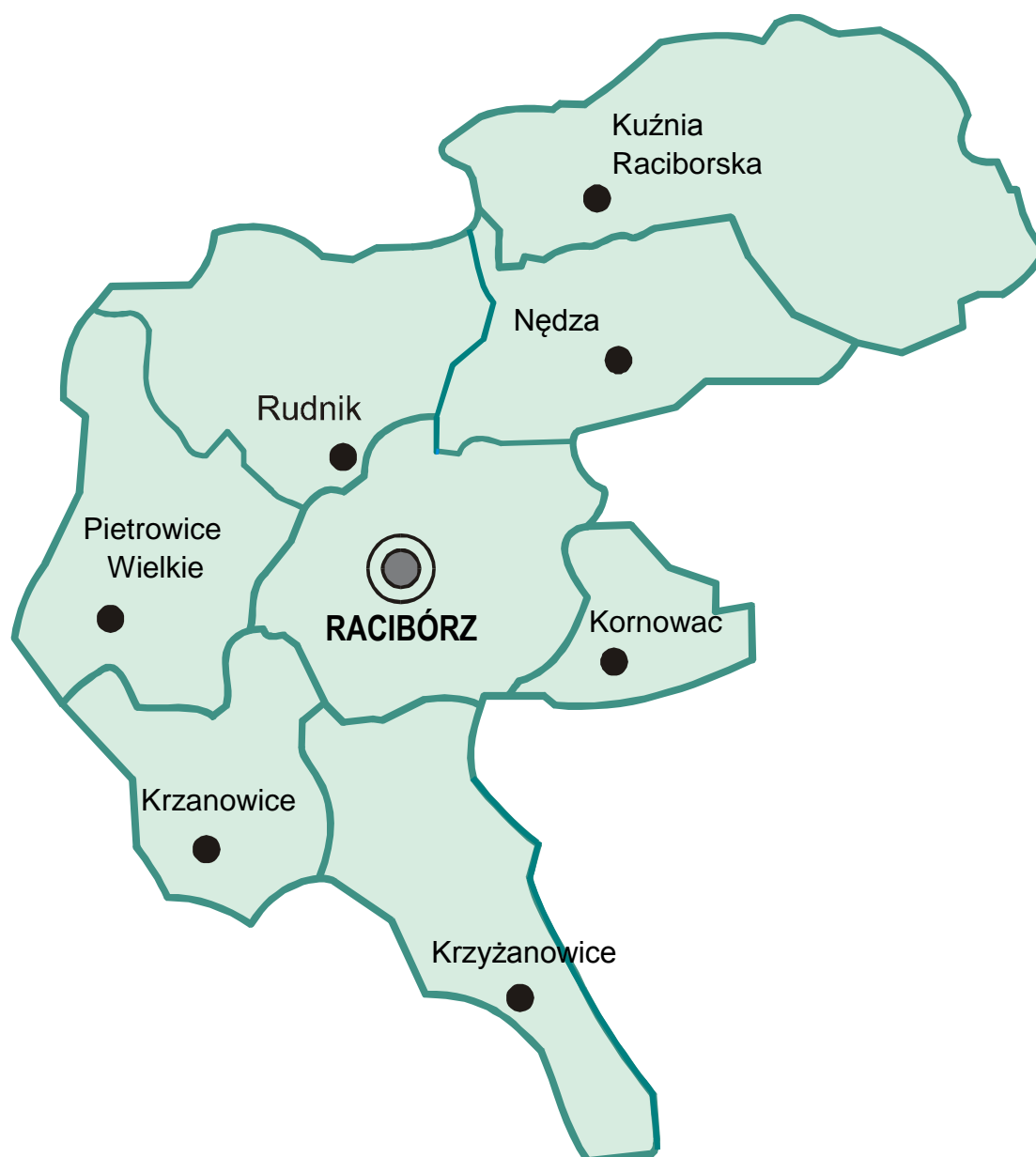
Gmina Nędza

Gmina
Pietrowice Wielkie

Gmina Rudnik

Racibórz 2019 r.

I. WSTĘP

Problemy osób niepełnosprawnych należą i z pewnością należeć będą do jednych z ważniejszych zagadnień polityki społecznej, gdyż niepełnosprawność to nie tylko właściwość indywidualnych osób, lecz także środowiska społecznego, w którym te osoby funkcjonują. Postęp cywilizacyjny i techniczny powoduje znaczny wzrost chorób prowadzących do niepełnosprawności. Wśród najczęściej wymienianych schorzeń podaje się:

- 1) choroby układu krążenia;
- 2) dysfunkcje narządu ruchu;
- 3) uszkodzenia wzroku i słuchu;
- 4) nowotwory.

Niepełnosprawność i prowadzące do niej choroby to czynniki mające przeważnie wpływ na gorszą, bądź trudną sytuację finansową rodziny lub osoby samotnie gospodarującej, bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową, czy miejsce zamieszkania. Taka sytuacja może być wynikiem zbiegu wielu czynników, w tym:

- 1) konieczności ponoszenia znacznych i długotrwałych wydatków na leczenie lub rehabilitację;
- 2) utraty lub braku możliwości zatrudnienia;
- 3) ograniczenia w wyborze zawodu;
- 4) ograniczenia w wyborze miejsca pracy;
- 5) ograniczenia aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny.

Mając powyższe na uwadze należy prowadzić aktywną politykę społeczną, mającą na celu w jak największym stopniu zmniejszenie lub też zlikwidowanie istniejących barier oraz trudności w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a także w ich edukacji. Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym równych praw i szans w życiu społecznym, zawodowym i edukacyjnym wymaga z jednej strony przeciwdziałania ich dyskryminacji, a z drugiej stworzenia mechanizmów pozwalających na zniwelowanie lub zlikwidowanie napotykaných przez nie barier.

Opracowanie i realizacja powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych należy do zadań własnych powiatu, zgodnie z przepisem art. 35a ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511 ze zm.). Uchwalony w 2001 roku Powiatowy Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim na lata 2002 – 2005 miał na celu zdiagnozowanie zjawiska niepełnosprawności w powiecie i opracowanie schematu kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym od chwili narodzin do późnej starości. Kolejne programy opracowane i uchwalone na lata 2006 – 2011 i 2012 – 2018 nawiązywały do pierwszego opracowania i skupiały się na zadaniach powiatu, realizowanych przez Starostwo Powiatowe oraz jednostki organizacyjne powiatu.

Formułując cele i kierunki działań wobec osób niepełnosprawnych na lata 2019 – 2025 uwzględniono aktualne możliwości w zakresie realizacji zadań w obszarze rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Prawa dotyczące osób niepełnosprawnych zawarte zostały zarówno w aktach prawa europejskiego jak i krajowego, a szczególności w:

- 1) Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej – której zgodnie z art. 25 i 26 Unia Europejska uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności;
- 2) Europejskiej Karcie Społecznej – która zawiera normy dotyczące bezpośrednio osób niepełnosprawnych, a w szczególności prawo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji oraz readaptacji zawodowej i społecznej bez względu na przyczynę i rodzaj ich inwalidztwa, prawa do poradnictwa i szkolenia zawodowego;
- 3) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – zgodnie z którą osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej;
- 4) Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych – zgodnie z którą osoby niepełnosprawne mają prawo do:
  - a) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
  - b) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
  - c) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
  - d) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
  - e) pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
  - f) pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
  - g) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej,

- h) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- i) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawiera katalog dziesięciu praw, których realizacja powinna przyczynić się do pełnego włączenia społecznego osób niepełnosprawnych. Dokument ten nie posiada mocy prawnej gwarantującej osobom niepełnosprawnym konkretne uprawnienia, ale pomimo wielu zmian, jakie nastąpiły od czasu jego uchwalenia, w otoczeniu prawnym oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce, nadal stanowi ważne zobowiązanie dla władz publicznych do podejmowania wysiłków na rzecz zagwarantowania osobom niepełnosprawnym realizacji praw określonych w Karcie, w celu zapewnienia im faktycznej równości szans i niedyskryminowania.

Ogólne wskazania zapisane w wymienionych powyżej aktach prawnych zostały sformalizowane w aktach prawa materialnego, w tym w:

- 1) ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) ustawie z dnia 27 sierpnia 2014 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 4) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy;
- 5) ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe;
- 6) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 7) ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 8) rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

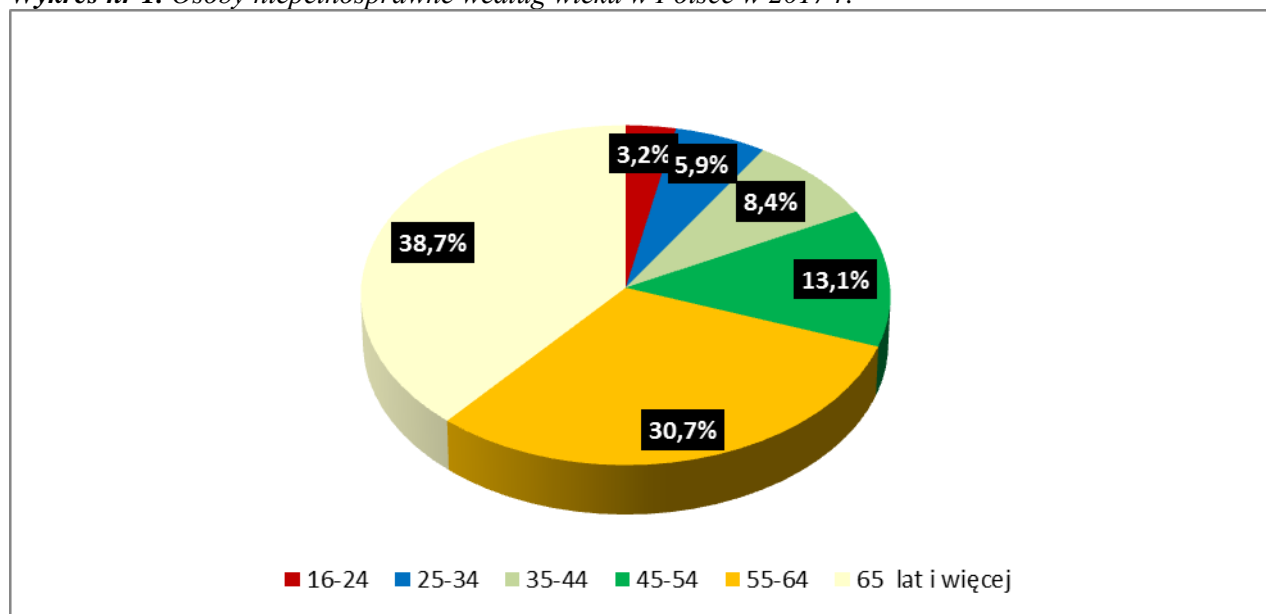
W Programie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim na lata 2019 – 2025 oraz innych opracowaniach, w tym sporządzonych na potrzeby Rady Ministrów, autorzy posługują się danymi statystycznymi dotyczącymi osób z niepełnosprawnością prawną. Jednakże należy zdawać sobie sprawę, iż pomimo 20 – letniego funkcjonowania powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, oprócz osób z niepełnosprawnością prawną w naszym otoczeniu żyje jeszcze wiele osób, które o orzeczenie niepełnosprawności nie wystąpiły. Skala tego zjawiska nie jest znana, o jego istnieniu świadczy fakt wydania w 2018 r. przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu 567 nowych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia.

II. DIAGNOZA

Główny Urząd Statystyczny, od roku 1992, co kwartał przeprowadza Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Badanie realizowane jest metodą reprezentacyjną, co oznacza, że uczestniczą w nim gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, a uzyskane od nich informacje są uogólniane dla ludności całego kraju. Obecnie w każdym kwartale badanie obejmuje 54 700 mieszkań z całego obszaru Polski. Celem badania jest uzyskanie informacji o wielkości i strukturze zasobów pracy. W efekcie badania zostaje ustalona liczba osób zarówno aktywnych, jak i biernych zawodowo. Badanie to obejmuje również osoby niepełnosprawne i jest jednym ze źródeł danych do opracowania corocznej Informacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w danym roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności GUS wskazują, że populacja osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej w Polsce w 2017 r. liczyła 3 116 000 osób, co stanowiło 10,2% ogółu populacji osób w tym wieku objętej zakresem BAEL GUS. Mężczyźni stanowili 49,4% populacji osób niepełnosprawnych (1 541 000 osób), a kobiety 50,6% (1 575 000 osób). Jak wynika z badań 62,7% osób niepełnosprawnych (1 954 000) mieszkało w miastach, a 37,3% (1 162 000 osób) zamieszkiwało na terenach wiejskich.

Wykres nr 1. Osoby niepełnosprawne według wieku w Polsce w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

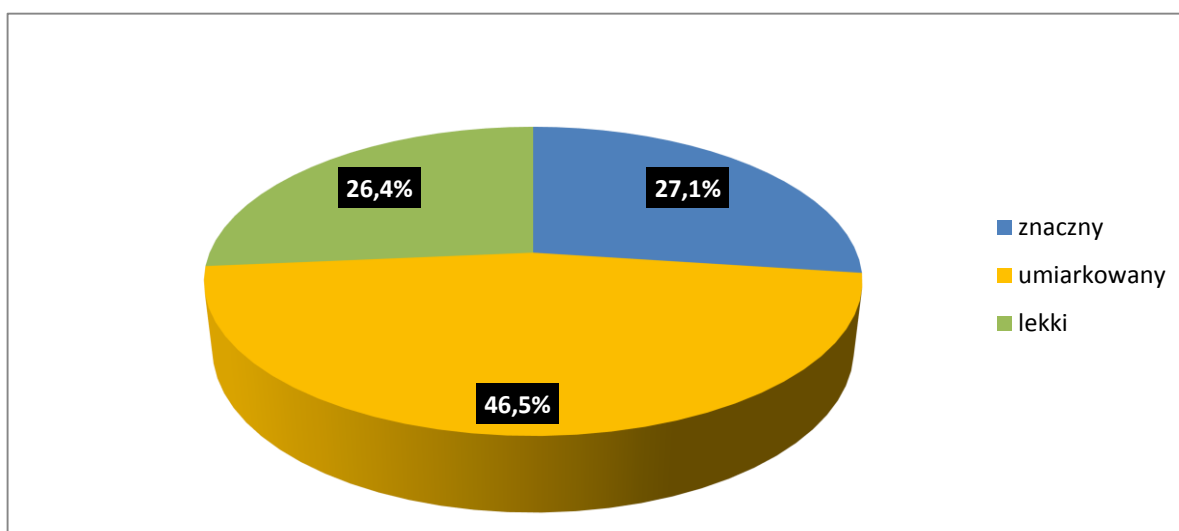
Struktura osób niepełnosprawnych.

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej można było wyróżnić osoby o:

- znacznym stopniu niepełnosprawności – 27,1 % (845 000 osób),
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 46,5 % (1 448 000 osób),
- lekkim stopniu niepełnosprawności – 26,4 % (823 000 osób).

Łącznie w 2017 r. w kraju żyło 3 116 000 osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej.

Wykres nr 2. Osoby niepełnosprawne w wieku 16 lat i więcej według stopnia niepełnosprawności w 2017 r.

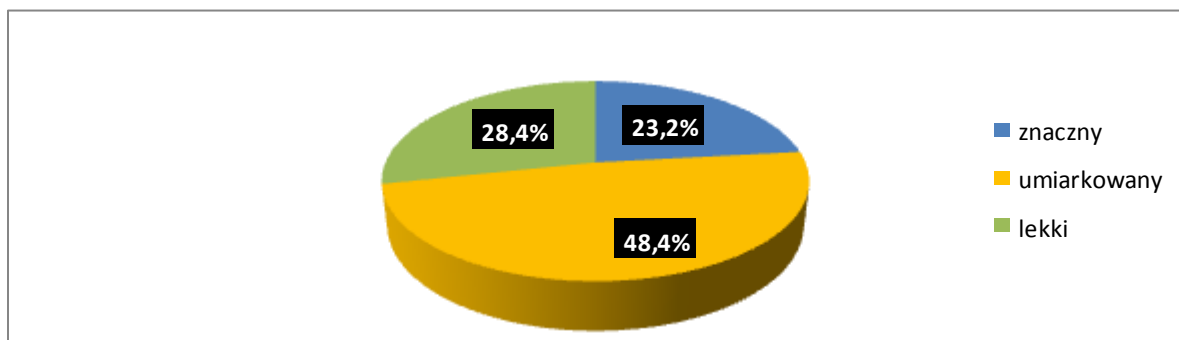

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

W gronie osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym:

- 23,2 % (390 000 osób) stanowiły osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 48,4 % (813 000 osób) stanowiły osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 28,4 % (478 000 osób) stanowiły osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Wykres nr 3. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym według stopnia niepełnosprawności w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

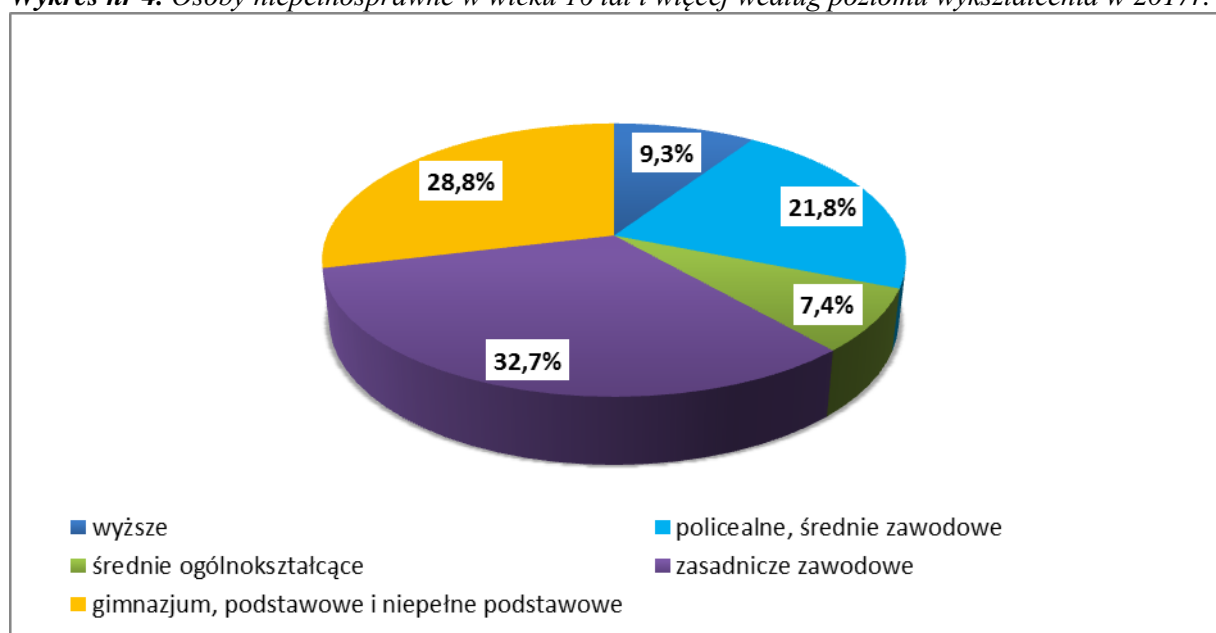

Wykształcenie osób niepełnosprawnych.

Spośród osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej:

- największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 32,7 % (1 017 000 tys. osób),
- kolejną grupą są osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym oraz bez wykształcenia – 28,8 % (897 000 osób),
- osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 21,8 % (678 000 osób),
- osoby z wykształceniem wyższym – 9,3 % (291 000 osób),
- najmniejszą grupą były osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 7,4 % (232 000 osób).

Wykres nr 4. Osoby niepełnosprawne w wieku 16 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2017r.

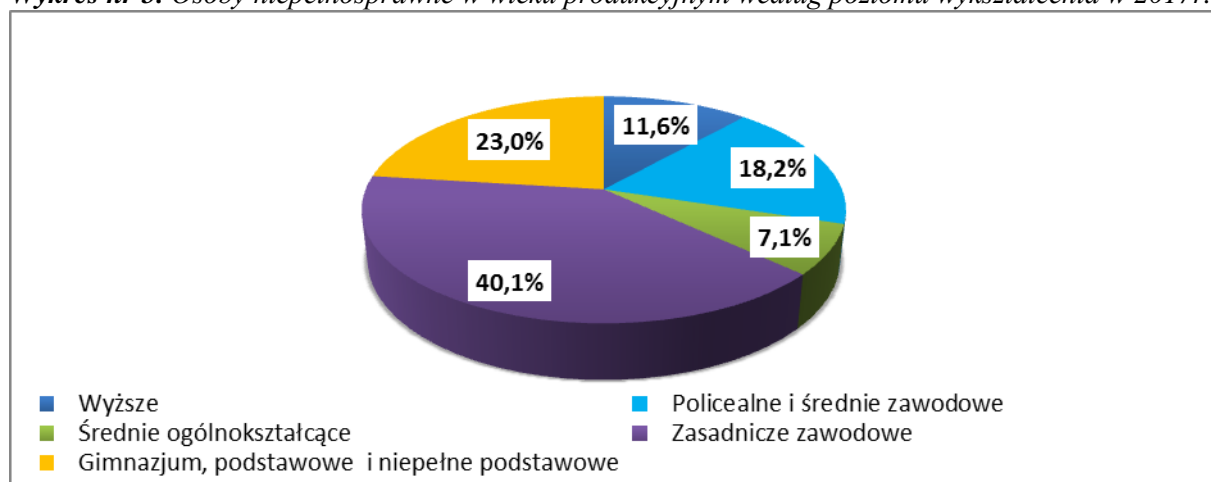

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym:

- największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 40,1 % (673 000 osób),
- kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym – 23,0 % (387 000 osób),
- osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 18,2 % (306 000 osób),
- osoby z wykształceniem wyższym – 11,6 % (195 000 osób),
- najmniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 7,1 % (119 000 osób).

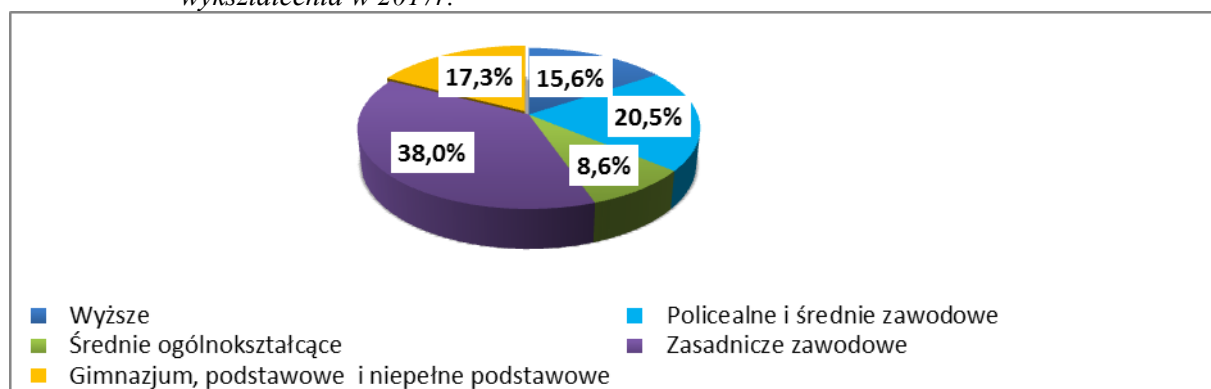
Wykres nr 5. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym według poziomu wykształcenia w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

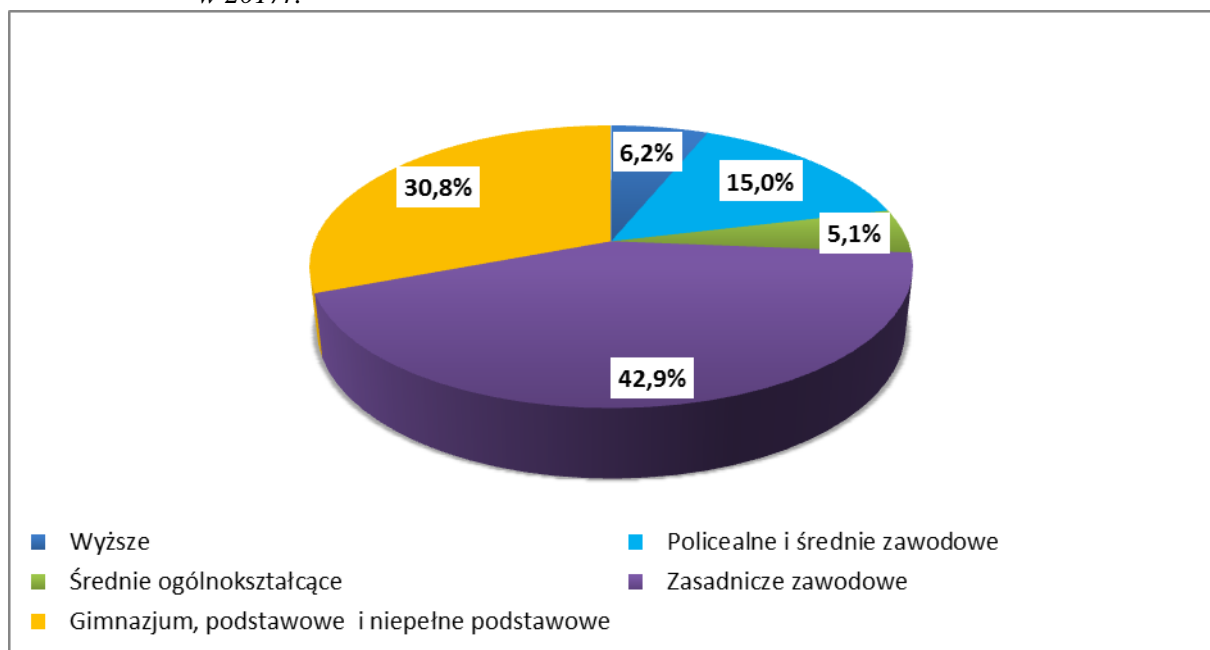
Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych jest związany również z ich miejscem zamieszkania. Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym mieszkających w miastach, wykształcenie wyższe posiadało 15,6 %, a zamieszkujących tereny wiejskie 6,2 %. Policealne i średnie zawodowe wykształcenie posiadało 20,5 % osób niepełnosprawnych mieszkających w miastach oraz 15 % niepełnosprawnych mieszkańców wsi. Wykształcenie średnie ogólnokształcące posiadało 8,6 % niepełnosprawnych mieszkańców miast oraz 5,1 % niepełnosprawnych mieszkańców terenów wiejskich. W miastach natomiast udział osób niepełnosprawnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosił 38 %, a we wsiach 42,9 %. Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wśród niepełnosprawnych mieszkańców miast wyniósł 17,3 %, a wśród mieszkańców wsi 30,8 %.

Wykres nr 6. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym zamieszkałe w miastach według poziomu wykształcenia w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

Wykres nr 7. Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym zamieszkałe na terenach wiejskich w 2017r.

Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

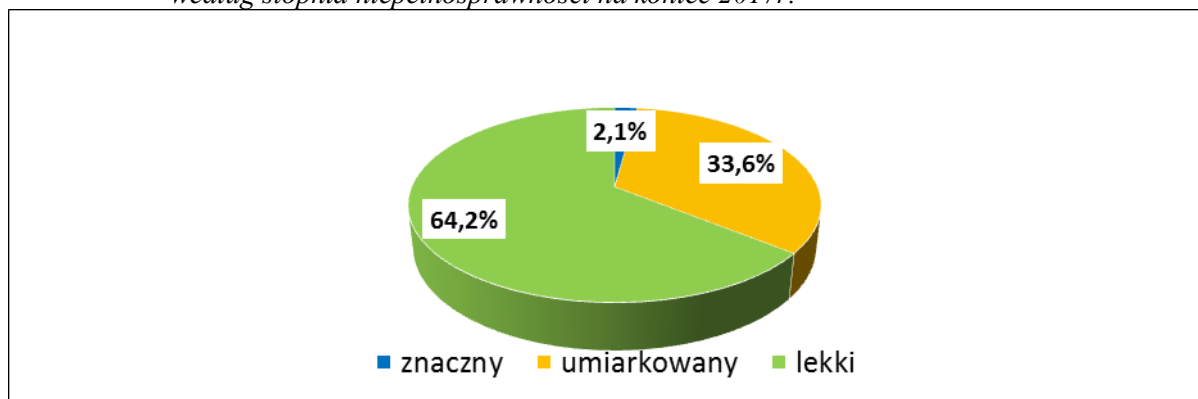
Zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

W powiatowych urzędach pracy na dzień 31 grudnia 2017 r. było zarejestrowanych 78 600 osób niepełnosprawnych, w tym:

- 66 800 bezrobotnych, z których 10 500 posiadało prawo do zasiłku,
- 11 800 poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Według danych na koniec 2017 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych 1 400 (2,1%) miało znaczny stopień niepełnosprawności, 22 500 (33,6 %) – umiarkowany stopień niepełnosprawności, a 42 900 (64,2 %) – stopień lekki.

Wykres nr 8. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy według stopnia niepełnosprawności na koniec 2017r.

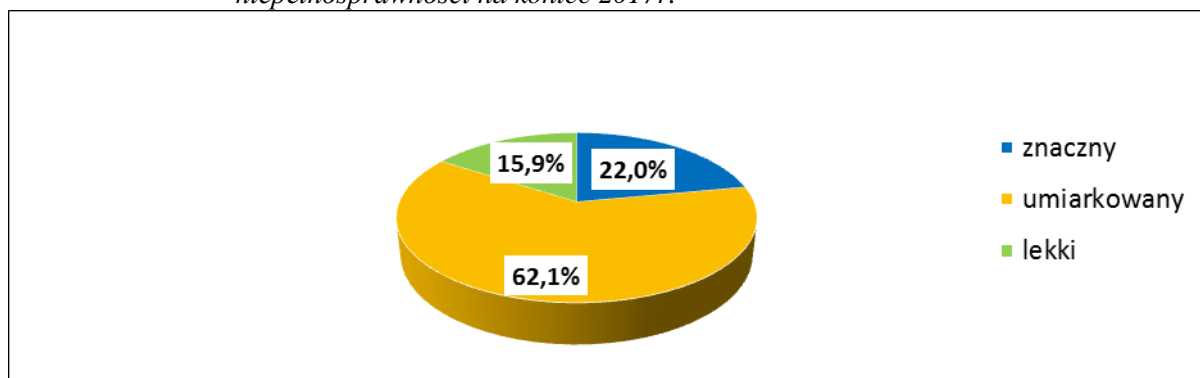

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za II półrocze 2017 r.; opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy:

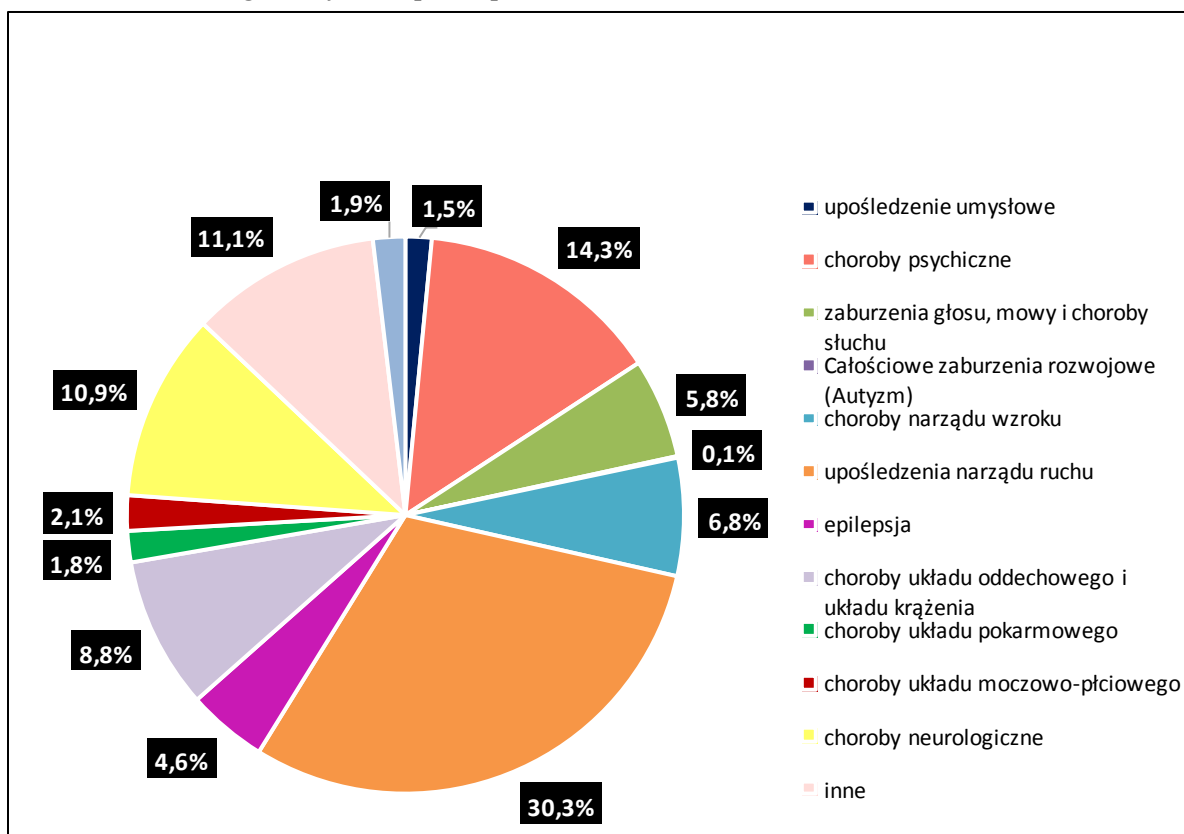
- 2 600 osób (22 %) – posiadało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 7 300 osób (62,1%) – posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 1 900 (15,9 %) – posiadało orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Wykres nr 9. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu według stopnia niepełnosprawności na koniec 2017r.

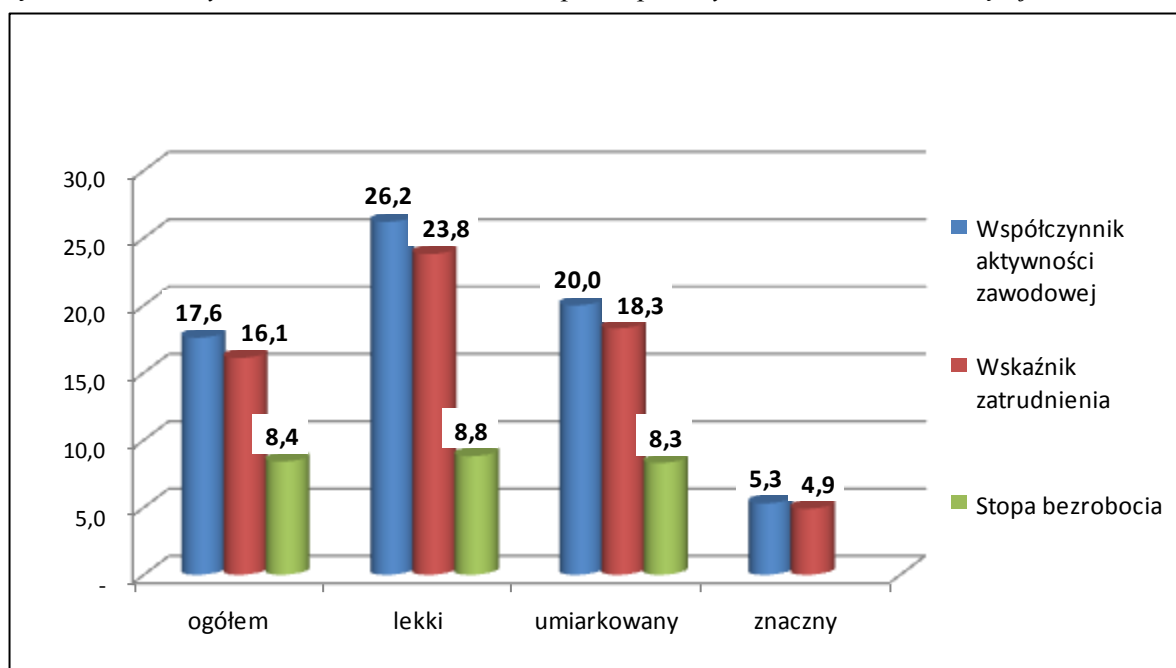
Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za II półrocze 2017 r.; opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Wykres nr 10. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne według rodzajów niepełnosprawności w 2017r.

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-07 za II półrocze 2017 r.; opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Wykres nr 11. Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w 2017r.

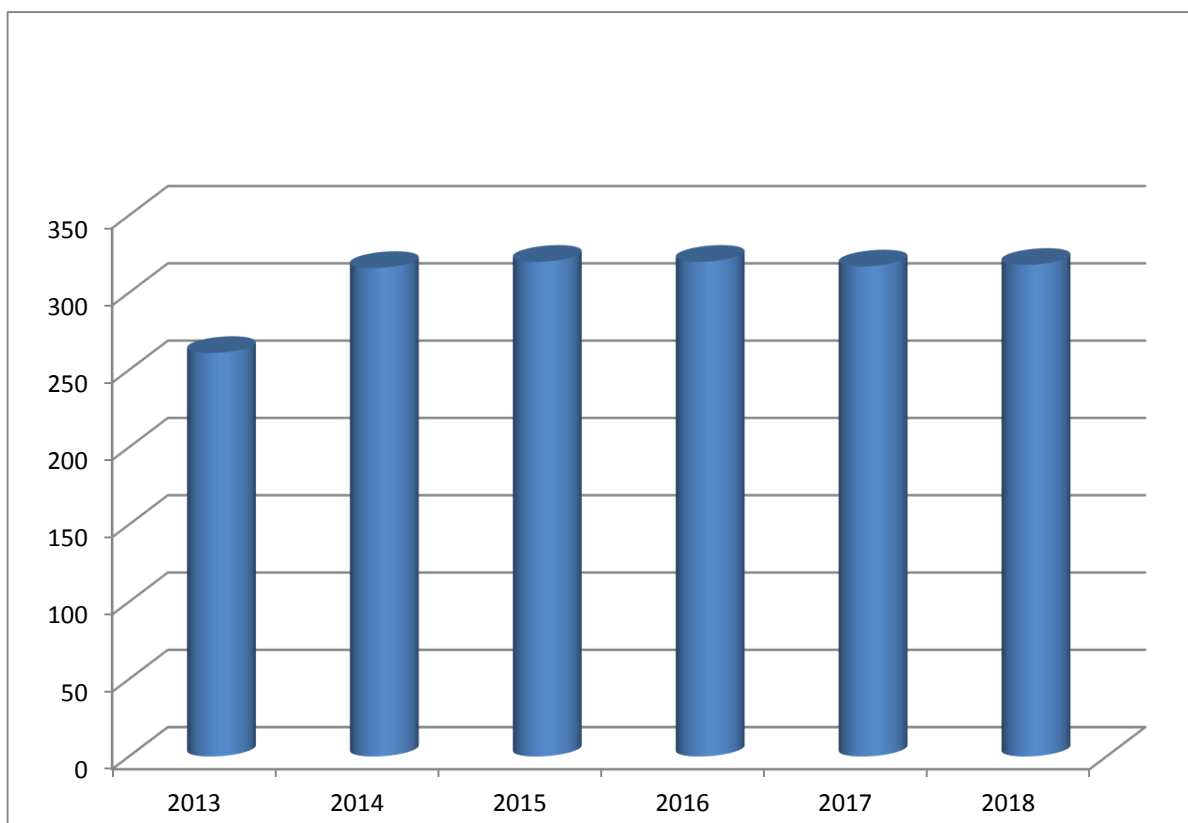
Źródło: Opracowanie własne Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na podstawie danych BAEL GUS.

Tabela nr 1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie raciborskim według danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

	Rok					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba niepełnosprawnych dzieci	261	316	320	320	317	318
Liczba niepełnosprawnych osób w wieku powyżej 15 roku życia	9 642	6 857	6 867	6 858	6 854	6 848
Razem	9 903	7 173	7 187	7 178	7 171	7 166

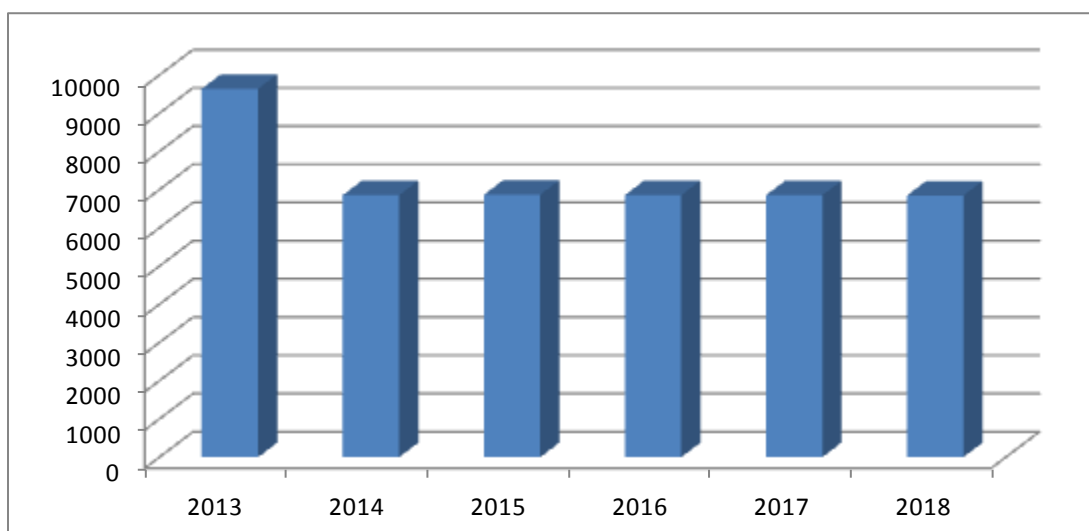
Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych danych PFRON.

Wykres nr 12. Liczba niepełnosprawnych dzieci w powiecie raciborskim (poniżej 15 roku życia) w latach 2013 –2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych danych PFRON.

Wykres nr 13. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 15 roku życia w powiecie raciborskim w latach 2013 –2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych danych PFRON.

Tabela nr 2. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyn niepełnosprawności oraz stopnia niepełnosprawności wydanych mieszkańcom powiatu raciborskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu w roku 2018.

Lp.	Symbole*	Stopień niepełnosprawności			
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem
1.	01 – U	19	18	5	42
2.	02 – P	66	82	37	185
3.	03 – L	4	7	14	25
4.	04 – O	9	10	4	23
5.	05 – R	77	207	163	447
6.	06 – E	0	5	9	14
7.	07 – S	107	80	9	196
8.	08 – T	40	20	1	61
9.	09 – M	38	10	1	49
10.	10 – N	120	80	30	230
11.	11 – I	76	91	6	173
12.	12 – C	3	1	1	5
Razem		559	611	280	1450

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

*gdzie:

- 01-U – upośledzenia umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenia narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,

- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo – płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela nr 3. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia.

Lp.	Cel złożenia wniosku	Liczba wniosków
1.	Odpowiednie zatrudnienie	412
2.	Szkolenie	3
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	14
4.	Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	177
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	213
6.	Zasiłek stały	0
7.	Zasiłek pielęgnacyjny	365
8.	Korzystanie z karty parkingowej	241
9.	Inne	131
Razem		1556

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

Tabela nr 4. Cel złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności poniżej 16 roku życia.

Lp.	Cel złożenia wniosku	Liczba
1.	Zasiłek pielęgnacyjny	145
2.	Zasiłek stały	55
3.	Inne	25
Razem		225

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

Tabela nr 5. Ilość wydanych orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu ze względu na płeć.

Ilość wydanych orzeczeń / płeć	
1450	
Mężczyźni – 671	Kobiety – 779

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

Tabela nr 6. Ilość wydanych orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu ze względu na zatrudnienie.

Ilość wydanych orzeczeń / zatrudnienie 1450	
Zatrudniony – 671	Niezatrudniony – 779

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

Tabela nr 7. Ilość wydanych orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu ze względu na wykształcenie.

Ilość wydanych orzeczeń / wykształcenie 1450				
Mniej niż podstawowe – 81	Podstawowe – 314	Zasadnicze – 558	Średnie – 383	Wyższe – 114

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu.

III. CELE PROGRAMU

Celem programu jest wyeliminowanie lub zminimalizowanie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji oraz rozpowszechnienie wiedzy o usługach świadczonych przez jednostki organizacyjne powiatu raciborskiego.

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do obiektów użyteczności publicznej będących własnością powiatu.
2. Stworzenie warunków do swobodnego przemieszczania się osób niepełnosprawnych po drogach powiatowych.
3. Współdziałanie z gminami w stwarzaniu warunków do swobodnego przemieszczania się osób niepełnosprawnych po drogach gminnych.
4. Rozwój bazy danych na temat osób niepełnosprawnych zamieszkujących w powiecie raciborskim.
5. Stworzenie osobom niepełnosprawnym korzystnych warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i lokalnym.

6. Sprzyjanie tworzeniu korzystnych warunków w środowisku lokalnym na rzecz aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym, według ich możliwości zdrowotnych.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do osób niepełnosprawnych, ich rodzin, opiekunów prawnych oraz pracodawców zatrudniających lub zamierzających zatrudnić osobę niepełnosprawną. Program ma na celu pomóc tym osobom w zapoznaniu się z usługami świadczonymi na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne powiatu raciborskiego, a następnie efektywnym korzystaniu z nich.

VI. OBSZAR REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Programu swoim działaniem obejmuje teren powiatu raciborskiego.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Działania i zadania przewidziane do realizacji w ramach Programu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie raciborskim finansowane są w szczególności w ramach:

- 1) środków własnych Powiatu;
- 2) środków otrzymywanych przez Powiat z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 3) funduszy pozyskiwanych z innych źródeł.

VIII. ZAKRES DZIAŁAŃ PROGRAMU W RAMACH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

1. Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do obiektów użyteczności publicznej będących własnością powiatu poprzez:
  - 1) likwidację barier architektonicznych w obiektach Starostwa Powiatowego w Raciborzu;
  - 2) likwidację barier architektonicznych w obiektach jednostek organizacyjnych powiatu;
  - 3) likwidację barier architektonicznych w obiektach będących własnością powiatu wydierżawionych podmiotom niepublicznym na potrzeby realizacji zadań publicznych;
  - 4) poprawne oznakowanie barier architektonicznych w przypadku niemożliwości ich usunięcia;

- 5) szkolenie i doszkalanie wybranych pracowników w posługiwaniu się językiem migowym.
2. Tworzenie warunków do swobodnego przemieszczania się osób niepełnosprawnych poprzez:
  - 1) likwidację barier architektonicznych w ciągach dróg powiatowych, między innymi poprzez odnowę nawierzchni chodników do parametrów właściwych dla osób niepełnosprawnych;
  - 2) likwidację barier transportowych w jednostkach organizacyjnych Powiatu działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz innych jednostkach realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych na podstawie zlecenia Powiatu lub z własnej inicjatywy.
3. Współpraca z gminami w likwidacji barier architektonicznych w ciągach dróg gminnych, między innymi poprzez odnowę nawierzchni chodników do parametrów właściwych dla osób niepełnosprawnych.
4. Stworzenie osobom niepełnosprawnym korzystnych warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym jak i lokalnym, a także aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych:
  - 1) kontynuacja działalności Ośrodka Informacji dla Osób Niepełnosprawnych w Raciborzu w ramach Referatu Spraw Społecznych Starostwa;
  - 2) współpraca Ośrodka Informacji dla Osób Niepełnosprawnych w Raciborzu z organizacjami pozarządowymi w organizowaniu imprez informacyjno – edukacyjnych i integracyjnych dla osób niepełnosprawnych;
  - 3) prowadzenie i dofinansowanie działalności Domu Pomocy Społecznej „Złota Jesień” w Raciborzu;
  - 4) prowadzenie Zespołu Szkół Specjalnych;
  - 5) zapewnienie finansowania działalności Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Raciborzu;
  - 6) dalsze prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy typu B dla osób upośledzonych umysłowo;
  - 7) obsługa administracyjno – organizacyjna Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych w Raciborzu;
  - 8) zapewnienie współfinansowania działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Raciborzu;
  - 9) finansowanie kosztów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, w tym w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
  - 10) dofinansowanie kosztów funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Raciborzu;
  - 11) zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych oraz potencjału zawodowego i edukacji osób niepełnosprawnych, poprzez kontynuację realizacji

programów celowych zleczanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w szczególności:

- a) przygotowanie beneficjentów programu do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
  - b) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
  - c) umożliwienie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
  - d) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższenie kwalifikacji,
- 12) prezentowanie problematyki osób niepełnosprawnych na powiatowych nośnikach informacji w celu przełamywania stereotypów i uprzedzeń;
  - 13) zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej organizacjom pozarządowym w drodze otwartych konkursów ofert;
  - 14) wspieranie organizacji pozarządowych w ich działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, np. poprzez partnerstwo w realizacji programów zewnętrznych;
  - 15) współdziałanie z organizacjami pozarządowymi przy prowadzeniu działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu różnego rodzaju dysfunkcji oraz pogłębianiu się niepełnosprawności;
  - 16) utrzymanie i rozwój infrastruktury ponadgminnych domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu;
  - 17) wydanie kolejnej edycji informatora „Gdzie szukać pomocy?”;
  - 18) podejmowanie na wniosek organizacji pozarządowych innych inicjatyw zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności;
  - 19) udzielanie i upowszechnianie informacji służących wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, w szczególności dotyczących aktywizacji zawodowej i społecznej;
  - 20) upowszechnianie i popularyzacja twórczości osób niepełnosprawnych.
5. Sprzyjanie tworzeniu korzystnych warunków w środowisku lokalnym na rzecz aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym, według ich możliwości zdrowotnych.

IX. INSTYTUCJE REALIZUJĄCE POSZCZEGÓLNE ZADANIA

Zadania objęte Programem na Rzecz Osób Niepełnosprawnych będą realizowane w szczególności przez:

1. Starostwo Powiatowe w Raciborzu, w tym przez:
  - 1) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Raciborzu;

- 2) Referat Spraw Społecznych wraz z Ośrodkiem Informacji dla Osób Niepełnosprawnych;
  - 3) Referat Inwestycji i Remontów;
  - 4) Wydział Komunikacji i Transportu;
  - 5) Referat Promocji i Rozwoju Powiatu;
  - 6) Referat Edukacji.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu.
  3. Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu.
  4. Dom Pomocy Społecznej „Złota Jesień” w Raciborzu.
  5. Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac” w Krzyżanowicach.
  6. Dom Pomocy Społecznej przy Placu Jagiełły 3 w Raciborzu.
  7. Zespół Szkół Specjalnych w Raciborzu.
  8. Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Raciborzu.
  9. Środowiskowy Dom Samopomocy typu B w Raciborzu.

X. POTRZEBY POWIATU W ZAKRESIE INSTYTUCJONALNEJ POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

W zakresie instytucjonalnej pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie powiatu raciborskiego występują następujące potrzeby:

1. Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej.

Zakład Aktywności Zawodowej – zakład, w którym co najmniej 70% ogółu osób zatrudnionych stanowią osoby niepełnosprawne. Zakład byłby alternatywą zatrudnienia dla osób opuszczających Warsztaty Terapii Zajęciowej, które nie znalazły zatrudnienia na otwartym lub chronionym rynku pracy.

2. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy typu A.

Środowiskowy Dom Samopomocy typu A – dla osób przewlekle psychicznie chorych, w którym uczestnicy w ramach indywidualnego planu postępowania wspierająco – aktywizującego nabywaliby umiejętności umożliwiające skorzystanie z innych form wsparcia, w celu kontynuacji procesu usamodzielnienia, w szczególności poprzez odpowiednie formy rehabilitacji zawodowej.

3. Utworzenie Terapeutycznej Świetlicy Środowiskowej.

Terapeutyczna Świetlica Środowiskowa – objęłaby swoją działalnością osoby, które nie uczestniczą w zajęciach Warsztatu Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domach Samopomocy typu A i B, nie pracują w Zakładzie Aktywności Zawodowej lub innych chronionych miejscach pracy. Kilku godzinny pobyt osoby niepełnosprawnej, wymagającej całodobowej opieki, pozwoliłby rodzicom lub opiekunom tej osoby na załatwienie spraw życia codziennego.

XI. PRZEWIDYWANE EFEKTY PROGRAMU

Program na lata 2019 – 2025 skupia się na zadaniach powiatu, realizowanych przez wydziały i referaty Starostwa Powiatowego w Raciborzu oraz jednostki organizacyjne powiatu. Takie podejście pozwoli podczas planowania kolejnych budżetów Powiatu uwzględnić w nim środki na realizację zaproponowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Oczekujemy również, że Program stanie się przyczynkiem do dyskusji dla wielu osób i to nie tylko tych, dla którym zagadnienie jest bliskie i ważne. Mamy nadzieję, że w czasie tej dyskusji oprócz wymiany poglądów nawiążą się pomiędzy dyskutującymi różnego rodzaju kontakty, które zaowocują współpracą, co już będzie stanowiło sukces Programu. Brak wzajemnych kontaktów, dyskusji, wymiany poglądów powoduje, że w ocenach kierujemy się zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami.

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie raciborskim jest dokumentem ponad kadencyjnym, otwartym i podatnym na wprowadzanie w czasie jego realizacji modyfikacji oraz uzupełnień o nowe propozycje rozwiązań.